

וחמשה יום, שהם נזירות ומחצה, **אימא לא לימני תרתי** [הייתי אומר שלא ימנה שתי נזירות].

קא משמע לן משנתנו דבכולהו **הוי נזיר שתיים**.

מתניתין:

אם אמר אדם **"הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת"**, הרי זה **נזיר שלשים ואחד יום**, שאין נזירות לשעות, שנאמר **"ימי נזרו"** ולא שעות.⁽¹⁾

ואי תנא רק **"הריני נזיר ושעה אחת"**, ולא היה שונה **"הריני נזיר אחת ומחצה"** —

הייתי אומר כי דוקא כשאומר שעה אחת מונה שתי נזירות, **משום דלא נחית לדוקא**.

כלומר, שהוא דבר שאינו יכול להיות, כיון שאין נוזרין שעות, שאפילו אמר הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת, הרי הוא נזיר שלשים ואחד יום, וכיון שיש להוסיף על דבורו, נוסף נזירות שלם.

אבל האומר **"הריני נזיר אחת ומחצה"** **דנחית לדוקא**, שיכול להיות נזיר ארבעים

ואחד ומקצת היום ככולו. [ונראה מדבריו שאם היה נזיר שלשים יום ושעה אחת היינו אומרים **"מקצת שעה ככולה"**, שאם לא כן הרי יש נפקא מינה שאם היה נזיר שעה אחת היה חייב לנהוג בנזירות עד סוף השעה, ואילו אם הוא נזיר לשלשים ואחד יום, די לו במקצת שעה].

וכתב, דנפקא מינה לענין טומאה, שאם היו נוזרים שעות הרי שאם היה נטמא אחר השעה לא היה סותר, דהוי **"אחר מלאת"**, אבל כיון שאין נוזרים שעות והוא נזיר שלשים ואחד יום, אם כן הוי טומאה תוך מלאת, וסותר, [והיינו על פי המבואר לעיל ו ב דלענין סתירה — לדעת חכמים — אין מועיל מקצת היום ככולו].

ואולם הקשה בהיפוך, כיון דאומרים **"מקצת היום ככולו"** אם כן משמע שנוזרין לשעות; ומסקנת דבריו, שמכאן ראה שבנזירות מפורשת אין אומרים **"מקצת היום ככולו"**, שלא כדעת התוספות לעיל ה ב [וראה בהערות שם, דכדבריו מוכח ברמב"ם וכן כתב המאירי], ראה שם.

ולפי מה שנתבאר בסוגיא שם בשם המאירי [וכן כתב רבינו מאיר שמחה] בטעם הדין שסתירה אחר מקצת היום הוי סתירה, שהוא

שלשים יום, להכי מני תרתי נזירות, אבל אמר **"הריני נזיר ושעה אחת"** כאילו אמר נזיר שעה אחת למנין שלשים, דסלקא דעתין דדי לנו מאותה שעה לעשות יום ומצרפינן בהדי שלשים יום, ויהיה שלשים ואחד יום, קא משמע לן כיון דיש להוסיף על דבורו נוסף נזירות שלם.

וב"ברכת ראש" כתב לבאר את דבריהם: דנזירות נמנו לימים, להכי חשבינן כאילו אמר **"נזיר"** תרי זימני **"הריני נזיר"**, ונזיר יום אחד, אבל שעות, כיון דנזירות אינו נמנה לשעות, הוה ליה כאילו אמר חד זימנא **"נזיר ושעה נוספת"** ודי לנו שיזור שלשים ואחד יום.

1. א. רמב"ם בפירוש המשניות; וראה טעם אחר בשיטה מקובצת, ובמה שכתב על זה ב"קרן אורה".

ב. הקשה בקרן אורה: הרי גם כשמקבל עליו נזירות לשלשים ואחד יום, הרי מעיקר הדין אנו אומרים **"מקצת היום ככולו"** לדעת רב מתנא לעיל, ואם כן מאי נפקא מינה אם אמר הריני נזיר ושעה אחת לבין אם הוא נזיר לשלשים ואחד יום, הרי גם אם נאסר לשלשים ואחד יום, נמי לא נאסר אלא לשעה אחת מיום השלשים

דתנן בפרק המוכר את הבית [כבבא בתרא סד א]:

[המוכר את הבית] לא מכר לא את הבור [חפירה בקרקע לאחסון מים], ולא את הדות [בור חפור בקרקע, ובונין לו כותל אבנים], אף על פי שכתב לו בשטר המכירה שהוא מוכר לו "עומקא ורומא [עומק וגובה]", אלא אם כן כתב לו גם "מקרקע התהום ועד רום הרקיע".

וצריך המוכר ליקח לו דרך מן הלוקח לבור ולדות ששייר לו, דברי רבי עקיבא.

מפני שרבי עקיבא סובר: כל המוכר, בעין יפה הוא מוכר, ולכן מכר את כל השדה ולא שייר לו דרך.

וחכמים אומרים: אין צריך המוכר ליקח לו דרך מן הלוקח לילך לבור ולדות, כי המוכר בעין רעה הוא מוכר, ושייר לו דרך לילך לשם.

ומודה רבי עקיבא הסובר: שצריך ליקח לו דרך, בזמן שאמר לו המוכר ללוקח: "חזין מאלו" כלומר: הריני מוכר לך חוץ מן הבור ומן הדות, שאינו צריך ליקח לו דרך.

אבל אינו חייב בשתי נזירויות [כדינו של האומר: הריני נזיר ושעה אחת", כמבואר במשנה הקודמת], כיון שהפסיק במילים "שלשים יום" בין מילת "נזיר" ל"ושעה אחת", ולכן אין במשמעות לשונו שתי נזירויות, אלא נזירות אחת ארוכה.

והוא הדין שאם אמר "הריני נזיר שלשים יום אחד", שאינו נוהג שתי נזירויות, כיון שהפסיק במילת "שלשים", בין מילת "נזיר" ל"יום אחד".⁽²⁾

גמרא:

אמר רב: לא שנו, אלא דאמר "הריני נזיר שלשים ואחד יום"⁽³⁾ אז אינו נזיר אלא שלשים ואחד יום.

אבל אם אמר: "הריני נזיר שלשים יום ויום אחד" — שיתר מילת "יום" — הרי זה נזיר שתיים.

ומפרשת הגמרא את טעמו של רב, שהוא סבר לה כרבי עקיבא, דדריש לישנא יתירא [הדורש לשון יתירה של בני אדם], כלומר: הלומד מלשון בני אדם שלא נאמרה במפורש, אלא שכן משמע מדיוק הלשון!

2. ומה שלא פירשה המשנה אף את זה, הוא משום דנקיט התנא רק אחד מהדינים, וממה שסיים בו חילק.

3. א. ביארו התוספות, שאף כי דין זה לא נשנה במשנתנו כלל, מכל מקום בכלל דברי המשנה הוא, וכפי שנתבאר בהערה לעיל שלא נקט התנא שעה אחת, אלא משום דבזה סליק.

ב. התוספות כתבו במשנה שאם אמר "הריני

משום דהוי כמו זב וזבה שהם סותרים את ספירתם אחר הטבילה, אם כן אין מקום לקושייתו השניה, כיון דהנזירות לא נגמרה אחר שעה; [ואף לפי מה שנתבאר בהערות לעיל ביאור אחר בדין זה, שהוא משום שאין אומרים "מקצת היום ככולו", אלא אם הופסקה הנזירות מאליה על ידי טומאה או קרבנות, גם כן אין מקום לקושייתו "קרן אורה"].

מתניתין:

האומר: "הריני נזיר כשער ראשי, וכעפר הארץ, וכחול הים", הרי זה נזיר לעולם. (1)

כלומר, קיבל עליו נזירות כמספר שערות ראשו, או כעפר הארץ, וחול הים, וכיון שהן רבות מאד, נמצא שהוא נזיר לעולם. (2)

ומביא קרבנות נזיר, ומגלח את שערות ראשו, אחת לשלשים יום, כי כל שלשים יום גמר נזירות הוא.

ומשום שאותו תנאי שאמר "חוץ מאלו", תנאי שלא לצורך הוא, שהרי ממילא אינם בכלל המכירה, אלא ודאי כוונתו היא, שהוא משאיר לו את אלו עם הדרך לילך אליהם.

ואף בעניננו, כיון שהוסיף לומר "יום", כוונתו היא לחלק את קבלתו לשנים, קבלה אחת על נזירות שלשים יום, וקבלה שניה על נזירות של יום אחד, והיות ואין נזירות פחותה משלשים יום, הרי הוא נזיר שתיים. (4)

בהם "מקצת היום ככולו", ואם כן אף כאן יש לומר שאם היה אומר "הריני נזיר שלשים ואחד יום" היינו אומרים "מקצת היום ככולו", ולכן אמר "שלשים יום" דשלמים בעי, "ויום אחד" גם כן שלם כמו הנך שלשים, אבל לא כיון לנזירות אחרת, ראה שם.

ואולם, לפי המבואר לעיל [ה ב] בהערות בדעת הרמב"ם, שבכל נזירות מפורשת אין אומרים "מקצת היום ככולו", ושלא כפירוש התוספות באומר "הריני נזיר שלשים יום" [וכן מבואר במאירי, הובא לעיל בהערות], אם כן לדעת הרמב"ם עצמו אין מקום לקושייתו.

1. בתוספות לעיל ז ב ד"ה וליהוי ובד"ה הריני גורסים: "הריני נזיר כשער ראשי וכו' הרי זה נזיר לעולם", ולא כגירסתנו "נזיר עולם".

2. א. הטעם בזה נתבאר לעיל ז א בסוגיית הגמרא.

ב. כתב הרא"ש: והא מספקא לי אם ירצה לעמוד בנזירותו בלא הבאת קרבן זמן גדול, ורק שלא יעבור בכל תאחר על קרבנות שנתחייב אם הרשות בידו, מידי דהוה אנזירות שהשלים ימי נזירותו שיכול להשהות קרבנותיו ובלבד שלא יעבור בכל תאחר, או דילמא כיון שקיבל עליו

נזיר שלשים יום ואחד" שאינו נזיר אלא אחת, וזה הוא לכאורה חידוש יותר גדול מדברי רב שאמר "הריני נזיר שלשים ואחד יום", דזה הוא פשיטא שאינו נזיר אלא אחת.

4. כתב הרמב"ם [נזירות ג ח]: "הריני נזיר שלשים יום ויום אחד, הרי זה נזיר נזירות אחת", ותמהו עליו: כי מאחר שפסק כרבי עקיבא, היה לו לפסוק שהוא חייב בשתי נזירות, וראה בזה במאירי, בלחם משנה, בקרן אורה, ב"אור שמח", בחידושי רבינו מאיר שמחה [בדף יא] ובדברי הגרי"ז.

והגרמ"ד סולובייצ'יק שליט"א, העיר, דיש לומר דאכן רב בהכרח סובר כרבי עקיבא, אבל אין מרבי עקיבא הכרח לדברי רב, כיון דיש לחלק בין מכירה שאינה צריכה "ביטוי שפתים", לנזירות שאינה חלה אלא על ידי ביטוי שפתים, ויש לומר דאומדנא יש כאן, אבל "ביטוי שפתים" אין כאן.

ב. ובחידושי רבינו מאיר שמחה העיר, שלפי המבואר לעיל [ה ב] באומר "הריני נזיר שלשים יום" שאין אומרים בה "מקצת היום ככולו", כיון שיתר בלשונו לומר "שלשים יום", [שהוא שפת יתר, מאחר שסתם נזירות שלשים יום], בהכרח שכוונתו לומר שיהיו שלמין ולא נאמר